No. 102.

BATAVIASCHE COURANT.

ZATURDAG den 27sten October 1827.

OFFICIEEL GEDEELTE.

(*Besluit van Zijne Excellentie den Kommissaris Generaal, van den 30sten aug. 1827 no. 19.*)

IN NAAM DES KONINGS.

De Kommissaris Generaal over Nederlandsch Indië,

In aanmerking nemende, dat het bestaande Reglement op het beleid der Regering in Nederlandsch Indië, in den jare 1818 door Kommissarissen Generaal, onder de nadere goedkeuring des Konings, ingevoerd, nimmer aan de bekrachtiging van Zijne Majesteit is onderworpen geworden;

Dat er sedert dien tijd, door de Indische Regering, op eigen gezag, bepalingen genomen zijn, afwijkende van de beginselen bij het gedachte Reglement vastgesteld, en ten gevolge waarvan hetzelve onvatbaar geworden is, om nog een voorwerp van 's Konings opzettelijke overwegingen uit te maken;

Gelet op art. 54 van het Koninklijk besluit van 13 september 1825 no. 79, waarbij aan Hem Kommissaris Generaal de magt is opgedragen, om zoodanige wijzigingen in den staat van zaken intevoeren, als naar aanleiding van de hem gegeven instructie, en op grond van verkregen ondervinding, doelmatig zullen worden bevonden, in afwachting van de definitieve bepalingen, welke door Zijne Majesteit, op de voordragt van Hem Kommissaris Generaal, ten deze zullen worden vastgesteld;

De Regering gehoord (adviezen 8 juni 1826 no. 530 en 25 augustus l. l. no. 1394);

Heeft goedgevonden en verstaan:

1°. Met intrekking van het hiervoren genoemde Reglement, vastgesteld bij publikatie van Kommissarissen Generaal in dato 22 december 1818 no. 8 (staatsblad no. 87), provisioneel te arresteren het navolgende

***REGLEMENT** op het beleid der Regering, van het Justitie-wezen, de Kultuur en den Handel in 's Lands Aziatische Bezittingen.*

EERSTE HOOFDSTUK.

Van den Gouverneur Generaal en de Indische Regering.

Art. 1. Het hoogste gezag over Nederlandsch Indië wordt, in naam des Konings, uitgeoefend door den Gouverneur Generaal.—Een iegelijk, die zich aldaar bevindt, van wat rang of staat hij zij, moet den Gouverneur Generaal erkennen als des Konings Vertegenwoordiger, en denzelven als zoodanig eerbiedigen en gehoorzamen.

Art. 2. Tot het beleid der Regering worden aan den Gouverneur Generaal toegevoegd vier Raden, die, gezamenlijk met den Gouverneur Generaal, uitmaken de Regering van Nederlandsch Indië.

De President van het Hoog Geregtshof en de Directeur Generaal van Financien kunnen, in zeer bijzondere gevallen, wanneer zulks in het belang van den dienst doelmatig geoordeeld wordt, door den Gouverneur Generaal worden opgeroepen, om als adviserende leden aan de beraadslagingen der Regering deel te nemen.

Art. 3. Zoo lang de betrekking van Luitenant Gouverneur Generaal, achtervolgens 's Konings bevelen, zal blijven bestaan, is deze mede lid van de Indische Regering en heeft zitting na den Gouverneur Generaal.—De Raden van Indië nemen zitting naar den tijd van hunne aanstelling.

Art. 4. Wanneer de waardigheid van Gouverneur Generaal, bij deszelfs overlijden of anderzins, openvalt, en de benoeming van deszelfs opvolger door den Koning niet gedaan, of althans niet bekend is, zal de Luitenant Gouverneur Generaal inmiddels het gezag, aan den Gouverneur Generaal toekomende, uitoefenen.—Voor de tijdelijke waarneming dezer functien zal aan denzelven de helft van de gewone jaarwedde van eenen Gouverneur Generaal worden toegelegd.

Art. 5. Bij ontstentenis van den Luitenant Gouverneur Generaal, zal het gezag overgaan op eenen der Raden van Indië. De benoeming zal gedaan worden door de vier gewone en de twee bovengenoemde adviserende leden, welke, in dat geval, regt van stemming bezitten. Zij zijn verpligt onmiddelijk ten dien einde te vergaderen, en moeten als dan, in handen van den Raad, in rang volgende op den Gouverneur Generaal, en deze in handen van den volgenden Raad, den eed afleggen: « Dat zij tot de tijdelijke vervulling der waardigheid van Gouverneur Generaal dien der vier gewone Raden zullen stemmen, welken « zij in gemoede daartoe den geschiksten zullen oordeelen." Kunnende geen der Raden zich zelven benoemen. De Leden van de alzoo zamengestelde vergadering brengen hunne stemmen, bij besloten briefjes, uit; de Secretaris verzamelt de briefjes in een besloten bus. De President van het Hoog Geregtshof opent de briefjes, en leest dezelve met luider stemme op, en de Secretaris houdt daarvan aanteekening.

Hij, op wien de meeste stemmen gevallen zijn, of, bij staking van stemmen, de oudste in rang, aanvaardt dadelijk de waardigheid van Gouverneur Generaal en geniet ook de helft van de gewone jaarwedde van Gouverneur Generaal, met stilstand intusschen van het traktement van Raad van Indië, tot dat een Gouverneur Generaal, door den Koning benoemd, in die waardigheid zal getreden zijn.

Art. 6. Bij het openvallen van eene Raads plaats wordt door de Indische Regering in eene eerstkomende vergadering, waarbij de President van het Hoog Geregtshof en de Directeur Generaal van Financien met regt van stemming tegenwoordig zijn, bij besloten briefjes, en bij volstrekte meerderheid, opgemaakt eene lijst van drie personen, om, ter vervulling van de gedachte Raads plaats, te worden voorgedragen en welk drietal, vervolgens, door den Gouverneur Generaal, met deszelfs consideratien en advies, aan het Departement van Marine en Kolonien, ten spoedigste, moet worden opgezonden, om ter benoeming aan den Koning te worden aangeboden.

In afwachting van eene koninklijke beslissing, zal, voor zoo veel noodig, de President van het Hoog Geregtshof en in diens plaats de Directeur Generaal, met de provisionele waarneming van de bestaande vacature kunnen worden belast.

Art. 7. De Raden van Nederlandsch Indië moeten zijn geboren in Nederland of in eene van 's lands volkplantingen of bezittingen, of, geene inboorlingen zijnde, genaturaliseerd zijn; ook moeten zij den vollen ouderdom van dertig jaren bereikt hebben.

Zij zullen elkander ten tijde hunner aanstelling niet mogen bestaan in of binnen den vierden graad van bloedverwantschap of zwagerschap.

Art. 8. De Raden van Indië mogen geene andere vaste bedieningen bekleeden, zoo lang zij Leden van de Regering zijn.

Art. 9. De Gouverneur Generaal en de Raden van Indië vermogen geen handel te drijven, noch voor eigen rekening, noch voor die van anderen; zij vermogen geen aandeel of belang te hebben in eenige besteding, leverantie, verpachting van goederen, regten of middelen, of in eenige zaken, waarover met den lande, om winst of voordeel, eenige handeling wordt aangegaan; zij mogen wijders geene ordonnancien of schuldvorderingen, ten laste van den lande, koopen of voor hunne rekening nemen; publieke effecten worden alleenlijk daarvan uitgezonderd.

Art. 10. Aan de Indische Regering wordt toegevoegd een Algemeene Secretaris, die tevens als zoodanig den Gouverneur Generaal ten dienste staat. Behalven dezen, kan er nog een tweede Algemeene Secretaris worden aangesteld, indien de werkzaamheden zulks vorderen. De Algemeene Secretarie blijft overigens provisioneel geregeld op den voet, omschreven en vastgesteld bij besluit van den Kommissaris Generaal, in dato 17 november 1826 (staatsblad no. 67). De Leden van den Raad en de Algemeene Secretaris zullen zich insgelijks ten tijde hunner aanstelling niet mogen bestaan in of binnen den vierden graad van bloedverwantschap of zwagerschap. Het zelfde is ook op den tweeden Algemeenen Secretaris, ten aanzien van den Algemeenen Secretaris, toepasselijk.

Art. 11. De Gouverneur Generaal heeft het beleid der vergadering, achtervolgens het reglement van orde, bij besluit van den Kommissaris Generaal de dato 11 november no. 17 vastgesteld.

Art. 12. De Gouverneur Generaal is gehouden, alle zaken, die ter beslissing van de Indische Regering staan, te brengen ter overweging van de vergadering. Aan den Gouverneur Generaal wordt de magt toegekend, om, wanneer hij zulks oorbaar voor den lande en voor des Konings dienst rekent, tegen de gevoelens van de meerderheid te beslissen en het besluit optemaken.

Deze magt komt alleen toe aan den Gouverneur Generaal, door den Koning benoemd, en geenszins aan hem, die tot deze waardigheid slechts inmiddels benoemd is, op den voet bij art 5 omschreven. Telkens als de Gouverneur Generaal tegen de meerderheid mogt komen te

beslissen, en telkens als een besluit der Regering door de beslissende stem van den Gouverneur Generaal wordt opgemaakt, zullen de adviezen en van den Gouverneur Generaal en van de Raden in schrift overgegeven en naar het Ministerie van de marine en kolonien in Nederland worden overgezonden, met bijvoeging van alle zoodanige bedenkingen en omstandigheden, als ter zake dienstig zijn. Ieder Lid van de Regering heeft daarenboven, de vrijheid niet alleen, maar zulks wordt ten sterksten aanbevolen, om, zoo dikwijls hij het verkiest, zijn advies schriftelijk uittebrengen, en te vorderen, dat hetzelve naar het Ministerie worde overgemaakt.

Daar tegen heeft ook de Gouverneur Generaal het regt om zulke, even als andere stukken, naar Nederland op te zenden, al ware het ook dat het tegendeel door den rapporteur of door de andere leden der vergadering verlangd werd.

Art. 13. Van het verhandelde in elke zitting der Indische Regering, alsmede van de handelingen van den Gouverneur Generaal afzonderlijk, worden dagelijksche aanteekeningen gehouden, die telken drie maanden kopielijk aan het Ministerie van marine en kolonien zullen worden overgezonden, vergezeld van (en van een kort register derzelve) al de bijlagen, welker kennis nuttig en belangrijk kan zijn. Van alle belangrijke gebeurtenissen en handelingen, zoo de inwendige Regering als de buitenlandsche betrekkingen met omliggende Europesche bezittingen of Inlandsche Vorsten of Volkeren betreffende, en inzonderheid van alle voorvallende oorlogen, zal tusschen tijds, met den meesten spoed, aan voornoemd departement worden kennis gegeven.

De overzending der stukken zal steeds gepaard gaan met een beredeneerd verslag, zoo van de omstandigheden, als van de beoordeeling der Indische Regering daar over, ten einde den Koning in staat te stellen, om den stand van zaken met juistheid te kunnen beoordeelen, en waar zulks noodig is, met volledige kennis te beslissen.

Art. 14. Alle verordeningen, bevelen en andere handelingen van de Indische Regering, zamengesteld, zoo als in art. 2 bepaald is, moeten worden uitgevaardigd op naam van den Gouverneur Generaal in Rade, en niet anders; dezelve moeten door den Algemeenen Secretaris geteekend worden, ter ordonnantie van den Gouverneur Generaal in Rade.

Alle algemeene verordeningen, belangrijke bepalingen of besluiten worden daarenboven door den Gouverneur Generaal geteekend.

De aanhef van alle publikatien, acten en andere opene stukken zal, na het opschrift: « *In naam des Konings*," slechts bestaan in deze woorden: « *De Gouverneur Generaal van Nederlandsch Indië*, allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut doet te weten!"

Art. 15. De Gouverneur Generaal in Rade, zoo wel als afzonderlijk handelende, is gehouden de bevelen, hem door den Koning, of uit naam des Konings toegezonden, natekomen.

Art. 16. De Gouverneur Generaal in Rade is bevoegd, om, ten aanzien van alle de deelen van het bestuur, zoodanige verordeningen en bepalingen vasttestellen, als, in overeenstemming met de gronden bij dit Reglement vastgesteld, en met de door of van wege den Koning gegeven voorschriften aan het beleid der algemeene Regering kunnen bevorderlijk zijn. Doch, omtrent alle zulke bepalingen en verordeningen, welke met de algemeene of staatkundige belangen van Nederland, of met zaken in betrekking staan, waarvan de volledige beoordeeling alleen in Nederland kan plaats vinden, zal de Indische Regering niet vermogen te beslissen, maar zal dezelve in tijds de noodige voorstellen aan het Ministerie van Marine en Kolonien inzenden, om door dit departement ter kennis van Zijne Majesteit te worden gebragt.

Art. 17. De Gouverneur Generaal in Rade ontwerpt de vijfjarige begrootingen van inkomsten en uitgaven, overeenkomstig de bepalingen vervat in het Koninklijk besluit van 3 april 1825 no. 89, en zorgt dat dezelve binnen den bepaalden tijd, en op den voorgeschreven voet, naar Nederland worden gezonden, om door den Koning te worden vastgesteld. De Gouverneur Generaal in Rade regelt de buitengewone jaarlijksche begrooting der uitgaven en de raming der inkomsten. De Gouverneur Generaal in Rade besluit omtrent alle overschrijvingen, welke achtervolgens de gemaakte bepalingen in de eenmaal vastgestelde begrooting mogen plaats grijpen, en waakt, dat de toegestane sommen niet worden overschreden.

En wordt uitdrukkelijk hierbij bepaald, dat op de door den Koning gearresteerde begrooting van uitgaven, door den Gouverneur Generaal in Rade slechts zoodanige overschrijvingen kunnen worden toegestaan, welke van de eene op de andere afdeeling, van hetzelfde hoofdstuk, worden voorgedragen, en dat geene overschrijving van het eene hoofdstuk op het andere zal mogen plaats vinden, zonder speciale toestemming des Konings.

De Gouverneur Generaal in Rade bepaalt en neemt de geschikte maatregelen voor het innen en verantwoorden van 's lands gelden en goederen, en beslist over alle beschikkingen van 's lands gelden, waartoe de vastgestelde begrooting van uitgaven de noodige ruimte geeft.

De Gouverneur Generaal in Rade zorgt, dat door de algemeene rekenkamer met naauwkeurigheid worde nagekomen, hetgeen haar voor de bewaking is voorgeschreven, en neemt wijders alle die maatregelen, waardoor de rekenkamer zoo veel mogelijk in staat gesteld worde, om aan hare verpligtingen geregeld te voldoen.

De Gouverneur Generaal in Rade neemt insgelijks kennis van de jaarlijksche administratieve rekening, en zendt dezelve met zijne consideratien aan het Ministerie van Marine en Kolonien.

Art. 18. De Gouverneur Generaal in Rade regelt alle belastingen en de wijze op welke zij moeten geheven worden, hetzij bij dadelijke heffingen van de belastbare personen, dan wel bij verpachting.

Art. 19. De Gouverneur Generaal in Rade regelt alle de zaken, betrekkelijk den geldsomloop. Het muntstelsel, benevens de aanmaking en uitgifte van klinkende- of papierenmunt, moeten onder die punten worden gerangschikt, waaromtrent door den Koning alleen veranderingen of bepalingen kunnen worden vastgesteld, en waarop derhalve het tweede lid van art. 16 van dit Reglement van toepassing moet worden gemaakt.

Art. 20. De Gouverneur Generaal in Rade maakt, jaarlijks, met in achtneming van hetgeen door den Koning reeds is, of deswege nader mogt worden beschikt, de noodige bepalingen omtrent het te gelde maken, of voor 's lands rekening naar Nederland verzenden, van alle goederen en voortbrengselen den Lande toebehoorende.

Deze bevoegdheid kan niet worden uitgestrekt tot den verkoop van domeinen, als kunnende deze nimmer dan op uitdrukkelijke autorisatie des Konings worden verkocht.

Art. 21 De Gouverneur Generaal in Rade bepaalt, in overeenstemming met de deswege bestaande organieke voorschriften, de inkomsten van de ambten en bedieningen, stelt de instructien vast en benoemt de ambtenaren, zoo Europezen als Inlanders en anderen, voor zoo verre die benoeming niet bij afzonderlijke bepalingen aan andere gezagvoerders of kollegien is of mogt worden opgedragen. Buiten de hoofdambtenaren, waarvan de aanstelling onmiddelijk door den Koning geschiedt, worden de hoofden der departementen, de residenten en andere civiele gezagvoerders, door den Gouverneur Generaal in Rade, niet anders, dan onder de nadere goedkeuring van Zijne Majesteit benoemd.

Alle ambtenaren, door den Koning benoemd, kunnen niet dan door den Koning uit hunne betrekking worden ontslagen. Zij kunnen echter, wanneer zulks gevorderd wordt, door den Gouverneur Generaal in Rade, in de waarneming hunner functien worden geschorst, onder gehoudenheid van de zijde dezer laatste, om daarvan onmiddelijk aan het Departement van Marine en Kolonien verslag te doen. Geen der reeds vastgestelde, of nog naden vasttestellen bezoldigingen, mogen zonder uitdrukkelijke autorisatien des Konings, onder welke benaming ook, worden vermeerderd; voor zoo veel zulks noodig en doelmatig mogt worden geacht, zullen omtrent de rangen van de onderscheidene ambtenaren, bij een afzonderlijk reglement, bepalingen worden vastgesteld.

Art. 22. De Gouverneur Generaal in Rade oefent het regt van gratie, wegens misdaden in Nederlandsch Indië gepleegd, na alvorens te hebben ingenomen de bedenkingen en het advies van het Hoog Geregtshof. De Gouverneur Generaal in Rade heeft de volle bevoegdheid om tegen het advies van het Hoog Geregtshof te belissen, en op de ingediende verzoeken om gratie, al dan niet, gunstig te beschikken. In beide deze gevallen zal het door de Regering genomen besluit, zoo spoedig mogelijk, onder toezending van alle de stukken ter zake betrekkelijk, aan het Departement van Marine en Kolonien moeten worden medegedeeld, om door tusschenkomst van hetzelve daarop 's Konings welnemen te vernemen.

Art. 23. De Gouverneur Generaal in Rade verleent dispensatie van wetten in burgerlijke zaken, remissie van verschuldigde belastingen of pachtpenningen, brieven van legitimatie, venix aetatis en andere diergelijke gratien, alles na ingenomen consideratien en advies van het Hoog Geregtshof, voor zoo verre regtzaken betreft. Aan de Indische Regering wordt met nadruk aanbevolen, om van de haar toegekende bevoegdheid tot het verleenen van brieven van legitimatie met de meest mogelijke voorzigtigheid, en slechts in zeer bijzondere gevallen, gebruik te maken.

De Gouverneur Generaal, in of buiten Rade, heeft echter geenszins de bevoegdheid om in eenig geval, hoe ook genaamd, de werking van het Regerings reglement opteheffen, en het hem verleende regt van dispensatie tot hetzelve uittestrekken.

Art. 24. De Gouverneur Generaal in Rade sluit of vernieuwt verbonden van handel en vriendschap met de Indische vorsten en volkeren, in naam des Konings. Deze verbindtenissen mogen nimmer ten doel hebben het garanderen hunner bezittingen, of het voeren van oorlog tegen de aanvallen van anderen. Op geen der eilanden

in den oosterschen archipel zal eenig nieuw etablissement, door de Indische Regering, mogen worden aangelegd, zonder voorafgaande autorisatie des Konings.

Art. 25. De Indische Regering draagt zorg, dat de bestaande of nog verder te maken tractaten met de meeste trouw en naauwkeurigheid, van de zijde der Nederlandsche ambtenaren, worden opgevolgd en nagekomen; zij wendt alles aan, wat tot de bevordering en handhaving van rust en vrede strekken kan, en geeft de strengste bevelen aan de onderscheidene hoofden en gezaghebbers, om daartoe van hunne zijde krachtdadig medetewerken. Aan de Indische Regering wordt met den meesten nadruk aanbevolen, om, zoo veel mogelijk, alles te vermijden en voortekomen, wat eenige aanleiding tot eenen oorlog geven kan, en tot stelsel aantenemen van nimmer den oorlog tegen eenig Indisch vorst of volk te voeren, dan wanneer het Nederlandsch gezag en grondgebied in deze gewesten vijandelijk wordt aangevallen, of dat daartoe toebereidselen worden gemaakt, wanneer alle middelen tot bevrediging vruchteloos beproefd zijn, en zulks alzoo uit noodweer en tot verdediging van het Nederlandsch gezag en van verkregen regten geschieden moet. In dit geval zal nog van al het gebeurde een omstandig verslag worden opgemaakt, en aan het Ministerie van Marine en Kolonien opgezonden, en zullen daarbij tevens duidelijk de gronden worden ontwikkeld, waarop tot het voeren van den oorlog besloten is, ten einde er, na gedaan onderzoek, aan de Regering zoodanige aanschrijvingen of bevelen, van wege den Koning kunnen worden uitgevaardigd, als waartoe de handelingen van het bestuur te dier zaken aanleiding mogten hebben gegeven.

Art. 26. De Gouverneur Generaal heeft het oppertoezigt over en regelt alle dagelijksche voorvallen en aangelegenheden betreffende de Algemeene Regering achtervolgens de bepalingen van dit reglement, en door den Koning gesanctioneerde en te maken wetten en verordeningen.

Art. 27. De Gouverneur Generaal heeft het oppertoezigt over alle lands dienaren, en geeft hun zoodanige bevelen, als hij ter uitvoering van de hun toebetrouwde werkzaamheden, ten nutte van den lande, en overeenkomstig de gemaakte of verder te maken wetten, bepalingen en instructien, vermeent te behooren.

Art. 28. De Gouverneur Generaal in Rade verleent of weigert de verzoeken tot inwoning of tijdelijk verblijf in Nederlandsch Indië.

Art. 29. De Gouverneur Generaal heeft de magt, om personen, gevaarlijk voor de openbare rust of veiligheid, bij schriftelijken en gezegelden last, in verzekerde bewaring te doen nemen.

De Gouverneur Generaal geeft van den door hem gegeven last en de beweegreden daartoe in Rade kennis, ten einde te overwegen hoe verder te handelen.

De Gouverneur Generaal in Rade heeft de magt, om de zulke of ook andere ingezetenen, welker verblijf in Nederlandsch Indië gevaarlijk of schadelijk geoordeeld wordt, van daar te verwijderen, daarbij zoo veel mogelijk zorgdragende, dat aan dezelve een behoorlijke tijd tot het in orde stellen hunner zaken worde overgelaten.

Van het alzoo genomen besluit en de beweegredenen tot hetzelve, wordt het Ministerie van Marine en Kolonien onmiddelijk kennis gegeven.

Art. 30. De Gouverneur Generaal verleent, des geraden wordende, aan 'slands civiele of militaire ambtenaren, voor eenen bepaalden tijd, verlof om zich naar *Europa* of elders ter waarneming van hunne bijzondere belangen, of tot herstel van hunne gezondheid, te begeven, zullende bij het zoodanig tijdelijk openvallen van eene civiele bediening door den Gouverneur Generaal in Rade in de waarneming van die bediening worden voorzien. En moet hierbij in het oog worden gehouden, dat, overeenkomstig de bepalingen van art. 16 van 's Konings besluit van 5 april 1825 no. 69, aan de met verlof gaande personen, geene vrije transporten, dan in zeer bijzondere gevallen, mogen worden verleend, en dat het verlof zelve niet mag strekken tot bezwaar van de schatkist en uit dien hoofde niet mag worden toegestaan, dan onder de voorwaarden, dat de functien van den afwezigen voor een gedeelte van deszelfs traktement worden waargenomen.

Art. 31. De Gouverneur Generaal vestigt zijne bijzondere aandacht op de staatkundige betrekkingen met de omliggende Indische Vorsten en volkeren, en met de regeringen der bezittingen van Europische mogendheden in Indië. Hij deelt zijne bevinding in Rade mede. In gevallen, welke geen uitstel lijden kunnen, geeft hij de noodige bevelen, en deelt dezelve aan de Regering mede of draagt voorzieningen voor, strekkende om de goede verstandhouding met allen te bewaren.

Art. 32. De Gouverneur Generaal zorgt bijzonderlijk dat de civiele gezagvoerders op de buiten bezittingen zich stiptelijk houden aan hetgeen nopens hunne verstandhouding met Inlandsche Vorsten en volkeren bij dit Reglement zal worden vastgesteld.

Jaarlijks moet door den Gouverneur Generaal een overzigt der staatkundige betrekkingen hiervoren omschreven, worden opgemaakt en in Rade medegedeeld, om vervolgens met de bedenkingen der Regering aan het Ministerie van Marine en Kolonien te worden opgezonden.

Art. 33. De Gouverneur Generaal in Rade is bevoegd, met de Regeringen van de Europische Bezittingen in Indië, onderhandelingen aantevangen, en zich te verstaan omtrent het doen van voorstellen aan het Gouvernement in Europa, nopens het aangaan van overeenkomsten, het zij ter bevordering van wederzijdsche eensgezindheid en wederkeerige belangen, het zij daarmede eenigen afstand van grondgebied bedoeld worde.

De overeenkomsten zelve zullen niet dan op autorisatie des Konings mogen worden aangegaan.

Art. 34. De Gouverneur Generaal alleen oefent het opperbevel over de zee- en landmagt in Nederlandsch Indië.

Alle militaire benoemingen geschieden door den Gouverneur Generaal, onder nadere goedkeuring des Konings, behoudens zoodanige uitzondering, als deswege, achtervolgens 's Konings bevelen, reeds zijn ingevoerd, of nog nader mogten worden daargesteld.

Alle zee- en land officieren, zich in Nederlandsch Indië bevindende, zijn gehouden, zonder eenige tegenspraak, de bevelen door den Gouverneur Generaal of zijnentwege gegeven, te eerbiedigen en te gehoorzamen, en door hunne onderhoorigen te doen eerbiedigen en gehoorzamen.

Art. 35. De Gouverneur Generaal in Rade is bevoegd, om in gevallen van uitgebarsten oorlog tusschen Zijne Majesteit en eenige andere mogendheden, kommissien of lettres de marque te verleenen aan schepen door bijzondere personen uitgerust.

Art. 36. De Gouverneur Generaal regelt alles, wat strekken kan tot afbreuk van den openbaren vijand, tot verdediging der bijzondere gedeelten van Nederlandsch Indië en van der ingezetenen personen en goederen, tegen aanvallen van openbare of geheime vijanden, bijzonderlijk ook tegen de zeerooverijen van sommige Indische Vorsten en volkeren. Hij neemt daaromtrent in den raad van zoodanige zee- en land officieren, als hij verkiest, en geeft verder de noodige bevelen, onder zijne persoonlijke verantwoordelijkheid, met in achtneming der algemeene bepalingen, bij art. 17 van dit Reglement vastgesteld. Wanneer de Gouverneur Generaal, na deswege, volgens de militaire wetten en gebruiken, te hebben ingenomen de bedenkingen van bevoegde officieren in eenen krijgsraad, vermeent dat tot eene capitulatie met den vijand over een of meer gedeelten van Indie behoort te worden overgegaan, zal hij de zaak brengen in Rade, op dat dezelve aldaar definitievelijk worde beslist.

Art. 37. De Gouverneur Generaal handelt wijders naar de bijzondere instructien, hem door of van wege den Koning gegeven.

Art. 38. De Gouverneur Generaal oefent zoodanige verdere magt, als hem bij de algemeeme wetten en bepalingen, of bijzondere verordeningen en besluiten is, of zal worden opgedragen.

Art. 39. De Gouverneur Generaal heeft de bevoegdheid, om alle zaken, welke aan hem afzonderlijk zijn opgedragen, te brengen ter overweging in Rade.

Hij kan mede aan de Raden zoodanige tijdelijke kommissien opdragen, als hij, ten nutte van den lande, oordeelt, door hen te moeten worden uitgevoerd.

Art. 40. De jaarlijksche verslagen, vermeld bij art. 73 van het tegenwoordige Reglement, zullen achtereenvolgende ter tafel van de Indische Regering worden gebragt, om tot een onderwerp der deliberatien gemaakt, en vervolgens, met zoodanige aanmerkingen en bedenkingen, als waartoe dezelve mogten aanleiding geven, bij een algemeen verslag, nopens den Staat van geheel Nederlandsch Indië, door den Gouverneur Generaal in Rade, den Koning te worden aangeboden.

Art. 41. De benoemde Gouverneur Generaal legt in handen van Z. M. den Koning den eed af, of, zoo zulks niet heeft kunnen plaats vinden, doet hij, voor de aanvaarding zijner waardigheid, in Rade, den volgenden eed:

« Ik zweer, dat ik, om de hooge waardigheid, welke ik « nu aanvaarde, te bekomen, aan niemand, wie hij ook zij, « eenige geschenken of beloften gegeven of gedaan heb, noch « geven of doen zal.

« Dat ik in de uitoefening der waardigheid van Gouver- « neur Generaal over Nederlandsch Indië, en opper- « bevelhebber van de zee en landmagt aldaar, aan Z. M. « den Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, « Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz. gehouw en « getrouw zal zijn.

« Dat ik de Hooge Souvereine Regten des Konings en « de waardigheid van het Koningrijk zal bewaren en be- « vestigen; dat ik het welzijn, den bloei en de wel- « vaart van Nederlandsch Indië zal voorstaan en behar- « tigen, zonder aanzien van persoon; dat ik in de uit- « oefening mijner ambts pligten, zoo min aan bedreigingen, « als aan beloften, door wien ook gedaan, zal gehoor ge- « ven. Dat ik het Reglement op het beleid der Regering « en de verdere algemeene of bijzondere Instructien en

« bevelen, mij door den Koning of van wege Z. M. gegeven, « zal nakomen, en voorts alles doen, wat een goed en getrouw Gouverneur Generaal en opperbevelhebber schuldig is en behoort te doen:

« *Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig.*

Art 42. De Raden van Indië leggen den volgenden eed af:

« Ik zweer, dat ik, om tot Raad van Nederlandsch Indië « te worden benoemd, aan niemand, wie hij zij, eenige « geschenken of beloften gegeven of gedaan heb, noch geven « of doen zal.

« Dat ik aan Zijne Majesteit den Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van « Luxemburg, enz., enz., enz. gehouw en getrouw zal zijn; « Dat ik, zoo veel mijn aandeel aan de regering betreft, « de Hooge en Souvereine Regten des Konings en de « waardigheid van het Koningrijk zal helpen bewaren en « bevestigen; dat ik het welzijn en de welvaart van Nederlandsch Indië zal voorstaan en behartigen, zonder « aanzien van persoon. Dat ik in de uitoefening mijner « ambts pligten, zoo min aan bedreigingen, als aan beloften, door wien ook gedaan, zal gehoor geven; dat ik het « Reglement op het beleid der Regering en de verdere « algemeene of bijzondere bevelen, door den Koning of van « wege Z. M. gegeven, met alle getrouwheid zal nakomen.

« Dat ik den Gouverneur Generaal met ijver en trouw « zal helpen beramen en uitvoeren, al wat tot 's Konings « dienst nuttig kan worden geacht, en zijne bevelen met alle « gehoorzaamheid zal nakomen.

« Dat ik voorts alles doen zal, wat een goed en getrouw « Raad van Nederlandsch Indië schuldig is en behoort te « doen:

« *Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig.*

Art. 43. Bij aldien de betrekking van Luitenant Gouverneur Generaal, achtervolgens de bestaande bepalingen, wordt aangehouden, zal een gelijke eed, door dien hoofdambtenaar, bij de aanvaarding zijner functien, in handen van den Gouverneur Generaal in Rade, worden afgelegd.

Tweede Hoofdstuk.

Van de Justitie.

Art. 44. Er zal alom in Nederlandsch Indië worden regt gesproken in naam en van wege den Koning.

Art. 45. De burgerlijke en lijfstraffelijke regtspleging kan alleen worden uitgeoefend door daartoe bepaaldelijk daargestelde regtbanken.

Bij het bekendmaken en het uitspreken van alle regterlijke dispositien en vonnissen moeten steeds de beweeggronden worden aangevoerd en uit een gezet, waarop dezelve genomen zijn.

Art. 46. Niemand mag wegens misdaden in regten betrokken worden, dan uit kracht der bestaande of nog verder intevoeren wetten en reglementen, en op de wijze, daarbij vastgesteld.

Art. 47. De Gouverneur Genenaal vermag in geenerlei geval in Indië geregtelijk aangesproken of eenige procedure, van wat aard ook, tegen hem worden ondernomen, ter zake van misdaad, in of buiten deszelfs officie gepleegd, maar zullen alle zoodanige actien, naar aanleiding van art. 177 en 178 der grondwet, voor den Hoogen Raad der Vereenigde Nederlanden moeten worden geinstitueerd.

Art. 48. De Gouverneur Generaal en de Raden van Indie kunnen, wegens burgerlijke zaken, voor geene andere regtbank dan voor het Hoog Geregtshof worden betrokken.

Art. 49. De Raden van Indie zijn, zelfs na het eindigen van hunne bediening, in Indie, wegens misdaad, alleen aansprakelijk voor het Hoog Geregtshof; zij vermogen nimmer in verzekering genomen te worden, anders dan door middel van militair arrest, en op bevel van den Gouverneur Generaal.

Art. 50. De Prokureur Generaal een dekreet van apprehensie, tegen eenen Raad van Indie, bij het Hoog Geregtshof verkregen hebbende, zal tot de aanhouding van den Raad, bij den Gouverneur Generaal verzoek doen, en de Gouverneur Generaal is gehouden, daaraan dadelijk te voldoen, den beschuldigden in militair arrest te doen nemen, en aan den Prokureur Generaal overteleveren.

Art. 51. Militairen, het zij tot den zee- of land-dienst behoorende in Nederlandsch Indie, worden wegens alle delicten door hen gepleegd te regt gesteld voor krijgsraden en een Hoog Militair Geregtshof, volgens de bestaande en provisioneel in zwang blijvende reglementen en verordeningen. Dit Geregtshof zal steeds bestaan uit een President en zes Leden.

Art. 52. De opperste regtbank voert den naam van Hoog Geregtshof van Nederlandsch Indie. Hetzelve zal bestaan uit één President en zes Leden en één Prokureur Generaal.

De President en de Prokureur Generaal worden op of buiten de voordragt der Indische Regering, door den Koning benoemd; eerstgemelde is tevens President van het Hoog Militair Geregtshof. Ingeval van vacature, en tot dat daarin door den Koning zal zijn voorzien, wordt de post van President van het Hoog Geregtshof provisioneel waargenomen door het eerst op denzelven in rang volgend raadslid.

Bij ontstentenis van een Prokureur Generaal, zal, hangende de benoeming van deszelfs opvolger, door de Regering een der Advokaten Fiskaal bij de Raden van Justitie te *Batavia*, *Samarang* en *Soerabaija*, met de waarneming van de functien van Prokureur Generaal worden belast, na daarop het Hoog Geregtshof te hebben gehoord.

De Leden van het Hoog Geregtshof en de Presidenten van de Raden van Justitie worden door den Gouverneur Generaal in Rade, onder de nadere goedkeuring des Konings, benoemd.

Art. 53. Het Hoog Geregtshof houdt het toevoorzigt op eene goede en onvertogen bedeeling van regt in Nederlandsch Indie. Hetzelve oefent wijders in den eersten aanleg en bij hooger beroep, zoodanige regtsmagt in burgerlijke en lijfstraffelijke zaken, als bij de manier van procederen en deszelfs instructie nader bepaald is.

Art. 54. Op *Java* wordt de burgerlijke en lijfstraffelijke regtsoefening, in den eersten aanleg toebetrouwd aan drie regtbanken, welke den naam voeren van Raden van Justitie en gevestigd zijn te *Batavia*, *Samarang* en *Soerabaija*.

De juiste grenzen en bepalingen van derzelver regtsdwang blijven provisioneel als bij de bestaande reglementen is vastgesteld.

Art. 55. Voor zoo verre het doelmatig mogt worden geacht, om op deze en gene der buiten etablissementen, soortgelijke regtbanken te behouden of daartestellen, worden dezelve bij afzonderlijke besluiten geregeld.

Art. 56. De regtspleging tusschen en over de inlandsche bevolking, wordt nog voorloopig uitgeoefend door Landraden en Hoven van ommegang, zamengesteld uit inlandsche regters, en voorgezeten door den Resident of den regter van ommegang, alles naar luid der daaromtrent bestaande reglementen.

Art. 57. Geene doodvonnissen, door eenige Hoven of regtbanken geveld, mogen ten uitvoer worden gebragt, dan na dat daartoe verlof zal zijn bekomen, op *Java* van den Gouverneur Generaal, en op de buiten bezittingen van den ambtenaar aldaar met het hoogste gezag bekleed.

Art. 58. Het verlof tot het uitvoeren van het geveld doodvonnis zal niet geweigerd worden, ten zij de Gouverneur Generaal, of wel op de buiten bezittingen de ambtenaar aldaar met het hoogste gezag bekleed, daartoe door den aangeklaagden of veroordeelden verzocht, vermeenen mogt, opschorting der regtspleging te moeten bevelen. De Hoven en regtbanken zijn gehouden aan het bevel tot opschorting te gehoorzamen, doch tevens bevoegd de bedenkingen, welke zij meenen dat daartegen bestaan, ter kennisse van den Gouverneur Generaal te brengen.

Art. 59. Wanneer de Gouverneur Generaal meent, dat niettegenstaande die bedenkingen, de crimineele vervolging behoort te blijven opgeschort, moeten de Hoven en regtbanken daarin berusten.

De Gouverneur Generaal zendt dan alle de stukken naar het Departement van Marine en Kolonien, ten einde de zaak ter beslissing van Zijne Majesteit te brengen.

Art. 60. Alle tusschenkomst van de Regering in zaken van Justitie, welke niet bij dit reglement is toegestaan, is verboden.

Derde Hoofdstuk.

Van het binnenlandsch bestuur.

Art. 61. Het algemeen toevoorzigt over het binnenlandsch bestuur van geheel Nederlandsch Indië, wordt opgedragen aan den Gouverneur Generaal in Rade of buiten Rade, naar luid der bepalingen in het eerste hoofdstuk voorkomende.

Art. 62. De dagelijksche beheering der zaken op *Java* wordt waargenomen door residenten en zoodanige andere ambtenaren, als bij afzonderlijke verordeningen reeds is of naar gelang der omstandigheden en behoefte voor elke plaats nader zal worden bepaald.

Art. 63. De beheering der bezittingen buiten *Java* en *Madura* gelegen, moet steeds op de eenvoudigste wijze zijn ingerigt, en alle omslagtige vorm van bestuur en van regts bedeeling aldaar worden voorgekomen. Die beheering wordt naar de aangelegenheid der bezittingen aan hoofd ambtenaren van meerderen of minderen rang toebetrouwd, met toevoeging van zoodanige europesche en inlandsche ambtenaren, als bij eene definitieve organisatie reeds is of nader zal worden bepaald.

Art. 64. Op de bezittingen buiten *Java* en *Madura* gelegen zijn alle autoriteiten, burgerlijke en militaire, ondergeschikt aan den ambtenaar met het hoogste burger-

(Zie verder het Bijvoegsel)

Bijvoegsel der Bataviasche Courant.

ZATURDAG, *den 27sten october* 1827.

lijke gezag bekleed, en wordt de meer bijzondere verhouding tusschen dezelve bij afzonderlijke reglementen of instructien bepaald.

Art. 65. In de bezittingen buiten *Java* gelegen zijn de gezagvoerende ambtenaren bevoegd, om, overeenkomstig hunne instructien, zoodanig te handelen, en zoodanige verordeningen te nemen en bevelen te geven, als voor de dagelijksche beheering en den geregelden loop der zaken gevorderd wordt; zij zijn nogtans verpligt om alle hunne verrigtingen te brengen ter kennisse van de Indische Regering. — Geene verordeningen, welke niet onmiddelijk uit de gegeven instructien voortvloeijen, zullen mogen worden daargesteld, dan na vooraf bekomene toestemming van den Gouverneur Generaal.

Art. 66. De civiele gezagvoerders in de buiten *Java* en *Madura* gelegen bezittingen moeten van alle hunne verordeningen, bevelen en handelingen dagelijksche aanteekeningen houden, en het register daarvan telken drie maanden aan den Gouverneur Generaal inzenden, zoodra zich de gelegenheid daartoe aanbiedt.

De residenten op *Java* en *Madura* zijn van deze verpligting ontheven.

Gemelde gezagvoerders zijn daarenboven gehouden, om van elke belangrijke zaak, die ten hunnent voorvalt, zoodra mogelijk, kennis te geven; — zij zullen zorgen dat bij de overzending der stukken steeds alle die toelichtende aanmerkingen gevoegd worden, welke strekken kunnen, om de zaken met juistheid te doen beoordeelen, en op grond eener volledige kennis eene beslissing te nemen.

Art. 67. De gezagvoerders in de buiten *Java* en *Madura* gelegen bezittingen moeten in de beste verstandhouding trachten te leven, met de omliggende europesche Regeringen en Indische vorsten en volkeren.

Art. 68. Zij moeten zich, met in achtneming van het bepaalde bij art. 25, zorgvuldiglijk wachten het vreemde grondgebied te schenden, of te gedoogen, dat hetzelve door hunne onderhoorigen geschonden worde, gelijk zij zich mede wachten moeten van eenige daden tegen vreemde onderdanen te bevelen of te gedoogen, welke aanleiding tot twist of misverstand geven kunnen, al ware het ook dat zij mogten meenen, dat het grondgebied, door anderen bezeten, aan de Nederlandsche Regering toekwam, of dat vreemde onderdanen zich, ten aanzien van Nederlandsche onderdanen, kwalijk gedragen hadden. In zoodanige gevallen zijn zij verpligt van het gebeurde onmiddelijk aan den Gouverneur Generaal kennis te geven, terwijl zij inmiddels naar gelang der omstandigheden, de noodige vertoogen deswege bij de vreemde Regeringen, vorsten of volkeren kunnen inleveren. — Zij moeten echter met alle wettige middelen, onder hun bereik, de aanvallen afweren, welke tegen het grondgebied, waarvan het bestuur hun is toebetrouwd, mogten gepleegd worden.

Art. 69. Ingeval van onverhoopten vijandelijken aanval, zoo wel als in tijden van oorlog, is de bevelvoerende officier verpligt, met gemeen overleg van den burgerlijken gezagvoerder te handelen, en zich met dien hoofd-ambtenaar te verstaan, nopens alles wat tot de middelen en de wijze van de verdediging tegen den vijand betrekking heeft. De uitvoering van de militaire bewegingen wordt echter geheel aan den bevelvoerenden officier overgelaten.

Art. 70. Wanneer de bevelvoerende officier, na deswege volgens de militaire wetten en gebruiken te hebben geraadpleegd en gehandeld, meent dat tot eene capitulatie met den vijand, betrekkelijk de plaats, waarover hij het bevel voert, moet worden overgegaan, zal hij de zaak brengen ter kennis van den burgerlijken gezagvoerder, en aan denzelven schriftelijk de noodzakelijkheid, om tot eene capitulatie overtegaan, betoogen.

Deze hoofd-ambtenaar moet, in dit geval, de bedenkingen van de officieren van het garnizoen en van de aanzienlijkste burgerlijke ambtenaren over het aangaan van het verdrag en de voorwaarden van hetzelve innemen en dan besluiten.

Art. 71. De gezagvoerders van op zich zelve staande bezittingen zijn niet bevoegd het regt van gratie uitteoefenen, doch hebben de magt om vonnissen, in crimineele zaken gewezen, hetzij op verzoek van den veroordeelden of wel uit eigen beweging, te schorsen, wanneer bijzondere omstandigheden zulks naar hun inzien vereischen. Zij moeten deze schorsing zoodra mogelijk brengen ter kennisse van den Gouverneur Generaal, om aan de beslissing der Indische Regering te worden onderworpen.

Art. 72. De meer bijzondere regten en pligten van de gedachte hoofdambtenaren, zoo wel als van de andere ambtenaren tot het binnenlandsch bestuur behoorende, zijn of worden bij afzonderlijke verordeningen of instructien bepaald.

Art. 73. De civiele gezagvoerders in de buiten-bezittingen en de residenten op *Java* en *Madura* zullen, jaarlijks, binnen de eerste zes maanden, aan den Gouverneur Generaal doen toekomen een volledig verslag, aangaande het beheer en den staat hunner gouvernementen en residentien, ingerigt overeenkomstig de deswege bestaande en nog nader te geven voorschriften.

Art. 74. Behalve den bijzonderen ambtseed, door de burgerlijke gezagvoerders in de buiten-bezittingen, en de residenten op *Java* en *Madura*, volgens de bestaande instructien, afteleggen, moeten zij zweren: « gehouw en ge-« trouw te zullen zijn aan den Koning der Nederlanden, en « gehoorzaamheid te zullen betoonen aan den Gouverneur « Generaal, als Zijner Majesteits Vertegenwoordiger, en aan « de Indische Regering.''

VIERDE HOOFDSTUK.

Over de Financien en derzelver beheering.

Art. 75. De thans bestaande en nog verder daartestellen financieele inrigtingen, zullen door de Indische Regering zorgvuldig worden onderhouden. Dientengevolge zal er steeds worden gewaakt, dat de inkomsten van den Lande niet anders worden besteed dan tot de oogmerken en volgens de bepalingen, aangewezen in de begrootingen van uitgaven, van tijd tot tijd door den Koning vasttestellen.

Art. 76. Geene algemeene landbelastingen mogen in Nederlandsch Indië worden geheven of ingetrokken, dan op uitdrukkelijken last van den Gouverneur Generaal in Rade, na voorafgaande autorisatie des Konings.

Plaatselijke of bijzondere belastingen, mogen, voor zoo veel noodig, door de Regering, onder de nadere goedkeuring des Konings, worden vastgesteld.

Art. 77. De Gouverneur Generaal vestigt deszelfs bijzondere aandacht op dat onderwerp, en zorgt in de eerste plaats, dat er overal regelmatige belastingen bestaan, overeenkomende met de gesteldheid van het land of van de bezitting, waar zij geheven worden, en dat door het invoeren van plaatselijke of bijzondere belastingen worden voorgekomen de ongeregelde en drukkende heffingen, welke uit de toepassing van gelijke bepalingen op alle de deelen van Nederlandsch Indië kunnen voortvloeijen.

Art. 78. Dien overeenkomstig zal de Gouverneur Generaal, met betrekking tot de Gouvernements landen op *Java* en *Madura*, meer bepaaldelijk het aldaar bestaande landelijk stelsel, in alle deszelfs bijzonderheden, steeds gadeslaan, ten einde hetzelve door doelmatige wijzigingen al meer en meer tot dien graad van volmaaktheid te brengen, waarvoor dat stelsel vatbaar kan worden geacht. Edoch zal uit deze bepaling geene aanleiding kunnen worden genomen, om de heffing en invoering van dat landelijk stelsel tot de buiten *Java* gelegen bezittingen en andere dan de voormelde Gouvernements landen uittestrekken of waar dat stelsel in de buiten-bezittingen reeds is ingevoerd, hetzelve in stand te houden, wanneer het verkeerde daarvan in de toepassing mogt gebleken zijn.

Art. 79. Bij het invoeren van nieuwe en het regelen van reeds bestaande belastingen wordt, zoo veel mogelijk, het belang van den lande met het gerief der ingezetenen in verband gebragt, en moet alzoo elke belasting, die den handel, de nijverheid en den landbouw drukt, als onbestaanbaar worden aangemerkt.

Art. 80. Dien overeenkomstig zullen steeds alle belastingen, die den smallen handel der Inlanders belemmeren, of minder gemakkelijk maken, zorgvuldig worden vermeden.

Aan de bestaande of nog verder te maken bepalingen, omtrent de bazaars of markten, hetzij de opbrengsten derzelve, ten behoeve van den lande, of van bijzondere personen geïnd worden, moet ten strengste de hand worden gehouden.

Bij het herzien van de bestaande of bij het maken van nieuwe bepalingen te deze, moet meer bijzonderlijk worden gezorgd, dat de heffing der belastingen op de bazaars met meerder eenheid, en alzoo tot minder bezwaar van de belastingschuldigen plaats vinde.

Art. 81. Omtrent de belastingen op de bebouwde en onbebouwde eigendommen, zullen steeds zoodanige bepalingen moeten bestaan, als met de voortzetting van den landbouw en de uitgifte van landen, in verband met het belang van 'slands schatkist, noodig worden bevonden.

Art. 82. De meeste zorg wordt aangewend, dat in de beheering der domeinen van den lande, met orde en regelmatigheid gehandeld, en dezelve, zoo veel mogelijk, in verband gebragt worde met het landelijk stelsel, in alle plaatsen, waar dat stelsel in werking is en zal worden gelaten.

Art. 83. Op andere plaatsen wordt zorgvuldiglijk gewaakt, dat de bewerking en beheering van 'slands domeinen, met 'slands belang en met dat der ingezetenen worde overeengebragt.

Art. 84. Bijzondere verordeningen regelen bij voortduring de wijze van beheer der houtbosschen, zoutpannen, vogelnest-klippen, koffij-tuinen, specerij perken en andere, het zij de bewerking gedaan worde in daghuur of in verrekening van andere belastingen, of in levering tegen eenen bepaalden prijs, of in verpachting, in verband met zoodanige algemeene bepalingen, als reeds deswege bestaan, en voor het vervolg worden gehandhaafd of nog nader zullen worden voorgeschreven.

Art. 85. Het algemeen bestuur over de domeinen, goederen, inkomsten en uitgaven van Nederlandsch Indië, is onder het oppergezag van den Gouverneur Generaal, opgedragen aan een Directeur Generaal van Financien.

Art. 86. Onder het oppertoezigt van den Directeur Generaal, zijn twee ambtenaren, onder de benaming van Directeuren, belast met het beheer der onderscheiden belastingen, en de perceptien van alle inkomsten, hoe ook genaamd, zoomede met het beheer van 's Lands Producten en Magazijnen, en in woord, met het financieele bestuur, voor zoo ver hetzelve niet onmiddelijk door den Directeur Generaal gevoerd wordt.

Art. 87. De Directeur Generaal, met de beide Directeuren, maken gezamenlijk uit éénen Raad van Financien, welke Raad voornamelijk is ingerigt tot het houden van een verband tusschen de onderscheidene hoofddeelen van het departement, en tot het behandelen van alle zaken, welke niet op grond van bestaande wetten en bepalingen kunnen worden afgedaan.

Art. 88. De dagelijksche beheering van alle de bovengemelde zaken, wordt op de onderscheidene plaatsen, zoo op als buiten *Java* gelegen, toebetrouwd aan de civiele gezagvoerders, en voorts aan zoodanige ambtenaren, als nader zullen worden aangesteld. Deze allen zijn gehouden betrekkelijk het financieel bestuur de bevelen optevolgen van den Directeur Generaal in het algemeen, en van elk der Directeuren in het bijzonder, naar den aard der zaken en werkzaamheden, welke aan ieder Directeur zijn opgedragen. Overigens wordt de Generale Directie van Financien ingerigt en beheerd naar de bepalingen provisioneel vastgesteld, bij besluiten van den Kommissaris Generaal d. d. 11 november 1826 no. 17 en 20 februari jl. no. 30.

Art. 89. Er zal zijn eene Algemeene Rekenkamer, bestaande uit vijf Leden, bijgestaan door eenen Secretaris. Zij noch de Secretaris mogen uit geenerlei hoofde aan den lande rekenpligtig wezen, en aan elkanderen, noch aan de Leden der Regering, ten tijde hunner aanstelling, niet bestaan in of binnen den derden graad van bloedverwantschap of zwagerschap. Het presidie wordt waargenomen door een der Leden, daartoe elke zes maanden te benoemen, door den Gouverneur Generaal in Rade. De Algemeene Rekenkamer heeft het oppertoezigt over de regtige invordering, verantwoording en het gebruik van 'slands penningen, goederen en eigendommen in Indië. De Algemeene Rekenkamer zorgt, dat de vastgestelde begrootingen van 'slands uitgaven niet worden overschreden.

Dezelve zal rekening en verantwoording vorderen van alle lands comptabelen, en hunne rekeningen opnemen en likwideren.

De Algemeene Rekenkamer zal zich overigens gedragen naar het voor haar provisioneel vastgestelde reglement, bij besluit van den Kommissaris Generaal in dato 20 juli ll. no. 4.

De Leden van de Rekenkamer worden door den Koning op of buiten de voordragt van de Indische Regering benoemd.

Art. 90. De inning en bewaring van 'slands gelden wordt opgedragen aan algemeene of bijzondere ontvangers, met in achtneming dat die functien zoo min mogelijk met die der Residenten en andere gezagvoerende ambtenaren worden vereenigd.

Vijfde Hoofdstuk.

Algemeene Bepalingen.

Art. 91. Niemand, wie hij zij, mag zich in Nederlandsch Indië met der woon neder zetten, dan na daartoe het noodige verlof te hebben bekomen.

Art. 92. Geene permissien tot vestiging of tijdelijk verblijf in Nederlandsch Indië zullen worden gegeven, anders dan door den Gouverner Generaal in Rade, ingevolge de reeds bestaande, of nader door den Koning te geven voorschriften.

Art. 93. Bij de beraadslagingen over het verzoek om verlof tot inwoning, of tot tijdelijk verblijf in Nederlandsch Indië te erlangen, moet in het bijzonder ook gelet worden op de middelen, die de belanghebbende bezit om het doel te bereiken, waartoe de aanvrage tot inwoning of tijdelijk verblijf door hem is ingediend.

Art. 94. Elk vreemdeling, die zich voor een tijd in Nederlandsch Indie ophoudt, is onderworpen aan alle de wetten en verordeningen.

Art. 95. Elk dien het toegestaan is, zich met den woon in Nederlandsch Indie te vestigen, moet den eed van getrouwheid aan den Koning, en van gehoorzaamheid aan den Gouverneur Generaal afleggen.—Hij geniet als ingezeten de bescherming der wetten, voor zoo verre hij zich als een goed en rustig burger gedraagt.

Art. 96. Chinezen, Mooren, Arabieren en andere vreemden niet tot de Europezen behoorende, welke zich in Nederlandsch Indie met den woon vestigen, worden, zoo veel mogelijk, onder hoofden van hunne natien gesteld, alles naar luid der daaromtrent gemaakte of nog te maken bepalingen.

Art. 97. De volkomen vrijheid van Godsdienstige begrippen wordt aan elk ingezeten in Nederlandsch Indie gewaarborgd. De oefening van alle Godsdiensten geniet de bescherming van het Gouvernement.

Art. 98. De leeraren van de onderscheiden christelijke gemeenten in Nederlandsch Indie worden uit 's lands kassen bezoldigd.

Art. 99. De Regering zorgt, zoo veel mogelijk, dat er op de onderscheidene plaatsen in Nederlandsch Indie, scholen voor het *lager* onderwijs bestaan.—Voor zoo verre er geene bijzondere en voldoende schoolfondsen zijn, worden de onderwijzers uit 's lands kassen bezoldigd.

Art. 100. De Regering neemt ook de noodige maatregelen tot instandhouding van de scholen der inlanders en zorgt ingevolge de bestaande bepalingen, voor de uitbreiding der kennis van de inlandsche talen onder de europesche ambtenaren, in afwachting van de meer krachtdadige middelen, welke er tot dat einde in het moederland zelve zullen genomen worden.

Art. 101. De Regering zorgt voor al hetgeen ter verbetering van den geneeskundigen dienst strekken kan, en neemt alle zoodanige maatregelen, waardoor de gezondheid der ingezetenen meer en meer kan bewaard en bevorderd worden.

Art. 102. De Regering is verpligt om aan de nakoming van de bestaande en nog nader te maken bepalingen, omtrent het daarstellen en bijhouden der geboorte, trouw en sterf lijsten, ten strengste de hand te houden, vooral zoo verre de europesche of van europezen afkomstige inwoners betreft.

Art. 103. Aan de ambtenaren moet steeds eene goede bezoldiging verzekerd worden, met in achtneming nogtans van het bepaalde bij art. 21 van dit Reglement, waarbij aan de Regering de bevoegdheid ontzegd is, om zonder autorisatie des Konings, de eenmaal vastgestelde, of nog nader vasttestellen bezoldigingen te verhoogen.

Art. 104. Achtervolgens deswege vasttestellen bepalingen zal aan de ambtenaren, ter belooning van gewigtige of veeljarige diensten, een pensioen ten laste van de indische kas verzekerd worden.

Art. 105. De europesche ambtenaren zijn verpligt een bepaald gedeelte hunner inkomsten bijtedragen ter voorziening in een fonds, waaruit aan derzelver weduwen- en weezen voor het vervolg een pensioen kan worden verzekerd. Al wat tot het beheer van en de bijdragen tot dit fonds betrekking heeft, is en wordt verder bij afzonderlijk reglementen en besluiten geregeld en vastgesteld.

Er zullen in gelijker voege maatregelen worden beraamd, om uit de gezamenlijke bijdragen tot een ander fonds, aan de ambtenaren zelven, boven de van 'slands wege toetteleggen jaarwedde, eene verhooging van pensioen te verzekeren.

Art. 106. Aan ambtenaren, die zonder hun toedoen, buiten betrekking geraken, en nog geene aanspraak op pensioen maken kunnen, zal in afwachting daarvan, of van eene geschikte gelegenheid om hen weder in dienst te stellen, een wachtgeld worden toegelegd, geëvenredigd aan de bijzondere diensten, door de belanghebbenden bewezen, of aan het tractement, bevorens door hen genoten; dit alles voorloopig in overeenstemming met de bepalingen vastgesteld bij besluit van den Kommissaris Generaal in dato 9 december 1826 no. 5.

Art. 107. Aan degenen, welke zulks verlangen mogten, zullen ook gronden of landen, instede van wachtgeld en van pensioen, van 's gouvernements wege kunnen worden afgestaan.

Art. 108. De boedels, die aan weezen vervallen of onbeheerd zijn, worden onder het oppertoezigt van de Raden van Justitie beheerd door wees- en boedelkamers, of door sequesters, overeenkomstig hetgeen deswege bij de instructie voor de Raden van Justitie is vastgesteld.

Art. 109. Het staat aan alle ingezetenen van Nederlandsch Indie vrij, zich zoodanig middel van bestaan uittekiezen, of zoodanigen handel te drijven, als zij goedvinden, voor zoo verre er ten aanzien van eenige bijzondere punten geene redenen bestaan mogten om die bevoegdheid in het algemeen belang eenigzins te beperken.

Art. 110. Ter bevordering van den landbouw zal eene hoofd kommissie van landbouw bestaan, welke door de plaatselijke sub kommissien wordt voorgelicht.

Deze hoofd en sub kommissien gaan den staat van den landbouw na, zij wijzen den weg aan tot nieuwe takken van kultuur, en bevlijtigen zich om door het houden van een onmiddelijk toezigt over het wetenschappelijk gedeelte van het vak, den landbouwer en grondeigenaar met hunne ware belangen bekend te maken en hem dezelve te doen

bevorderen. De werkzaamheden van gedachte hoofd en sub kommissien zijn en blijven bij bijzondere instructien geregeld.

Art. 111. Al wat ter bevordering van den landbouw en daardoor van den handel strekken kan, wordt de aandacht der Indische Regering bijzonder aanbevolen. Zij is bevoegd en verpligt, in afwijking van het beginsel, waaruit het bestuur ten deze bevorens gehandeld heeft, alle middelen aantewenden, om de uitgifte van landen onder de Europesche bevolking dezer gewesten, volgens de reeds bestaande bepalingen en de deswege nog nader te geven voorschriften, zoo veel mogelijk, aantemoedigen en uittebreiden, in afwachting van hetgeen het Zijne Majesteit den Koning behagen zal, omtrent de grondslagen van een meer algemeen stelsel van kolonisatie, voor het vervolg, te bepalen.

Art. 112. Over het algemeen is het aan alle ingezetenen van Nederlandsch Indië vrij en onverlet, om op de gronden, hun in eigendom toekomende, of in huur, pacht, dan wel ten gebruike uitgegeven, zoodanige voortbrengselen aantekweeken, als zij verkiezen, en daarover naar goedvinden te beschikken, onverminderd de bevoegdheid en de verpligting der Regering, om zoodanige objecten van kultuur, als erkend mogten worden voor het algemeen schadelijk te zijn, geheel of voorwaardelijk te verbieden. De voortbrengselen echter, waarvan de aankweeking en levering aan den lande, tegen bepaalde prijzen, eene verpligting van de ingezetenen in sommige oorden is, zijn het eigendom van den lande.

De Regering vestigt eene bijzondere en gestadige oplettendheid op dit onderwerp, en neemt de meest doelmatige maatregelen, ten einde het belang van den lande in overeenstemming te brengen met de belangen der ingezetenen.

Art. 113. De Inlandsche bevolking geniet de bijzondere bescherming van de Regering.

Alle geld-afpersingen, knevelarijen en willekeurige beschikkingen over der Inlanders personen, goederen en arbeid, zijn ongeoorloofd. En zullen alle Europesche en Inlandsche ambtenaren, die zich aan een dezer misdaden schuldig maken, strengelijk worden gestraft. De Residenten en andere civiele gezagvoerders zijn verpligt daartegen te waken en aan de Inlanders de gelegenheid te geven om vrijelijk hunne klagten intebrengen.

Art. 114. Gemelde ambtenaren zullen insgelijks behooren toetezien en zorg te dragen, dat daar, waar landbezit aan Europeanen is of wordt afgestaan, de Inlandsche bevolking steeds eene goede behandeling van de zijde der eigenaars of huurders van landen ondervinde, en dat diegenen dezer laatsten, welke zich aan eenige kwade bejegening of mishandelingen van den Inlander schuldig maken, zonder eenige oogluiking naar de bestaande wetten worden vervolgd, en in handen des regters overgegeven.

De Residenten en andere civiele gezagvoerders zullen daartegen ook van hun gezag moeten gebruik maken, om te zorgen, dat van de zijde der Inlandsche bevolking in allen opzigte, aan de verpligting worde voldaan, waartoe dezelve krachtens de bestaande en nog nader te maken bepalingen tegen de landeigenaars of huurders gehouden is.

Art. 115. Heeren diensten, ten gerieve van bijzondere personen, het zij al of niet met eenig ambt bekleed, mogen noch gevorderd, noch verleend worden.

Onder de heeren diensten wordt echter niet verstaan de tot dus verre noodzakelijke verpligting der Inlandsche bevolking, om tegen behoorlijke en op hoog gezag geregelde betaling, de personen en goederen van reizigers over land te vervoeren.

De heeren diensten, welke aan den lande toekomen, staan onder vaste bepalingen. De Inlandsche bevolking is verpligt om aan derzelver hoofden die heeren diesten te verleenen, welke van haar, naar 's lands gebruik, en volgens de deswege bestaande reglementen, kunnen gevorderd worden. Het onderhoud van 's heeren wegen en bruggen, zonder betaling, blijft naar de bestaande gewoonte, eene bijzondere verpligting van de bevolking.

Art. 116. De bijzondere landeigenaren en landbouwers zullen omtrent de diensten van de ingezetenen op hunne landen zich stiptelijk moeten houden aan de reeds gemaakte of nader te maken bepalingen.

Art. 117. Het verhuren of in huur nemen van eenige dessa's of dorpen, onder welke benaming ook, is en blijft voor altoos afgeschaft.

Achtervolgens het bepaalde bij art. 109 zal aan de ingezetenen dezer gewesten de gelegenheid gegeven worden, om tot voortzetting van eenigen bijzonderen tak van landbouw, of van eenige fabriek of trafiek, gronden te bekomen, of aangaande persoonlijke diensten overeenkomsten aantegaan, alles volgens die genen der bestaande bepalingen, welke in stand worden gehouden en van de nadere voorschriften en verordeningen, die in het vervolg te dezer zake zullen worden uitgevaardigd.

Art. 118. Het geven of het nemen van verpandelingen ter verzekering van eenige geldelijke schuld of aangegane verbindtenis, wordt voor den vervolge, in geheel Nederlandsch Indië afgeschaft.

Art. 119. De slaven handel en de invoer tot dat einde in Nederlandsch Indië, het zij van slaven, dan wel van vrije menschen, zijn en blijven ten strengsten verboden. In die gevallen, waarbij tegen deze bepalingen mogt worden gehandeld, zullen de overtreders, ingevolge de daarop staande wetsbepalingen, gestraft, en door de Regering dadelijk de meest geschikte maatregelen beraamd worden, ter verzorging en in vrijheidstelling der aangebragte menschen.

Art. 120. In afwachting van de nader te arresteren bepalingen blijft alles wat tot de behandeling der thans aanwezige slaven, tot hun lot en dat hunner kinderen, en tot de slavernij in het algemeen betrekking heeft, provisioneel geregeld volgens de Publikatie der Indische Regering van den 24sten december 1825 (staatsblad no. 44).

De Regering draagt zorg, dat tegen de mishandelingen en kwade bejegeningen der slaven overal ten strengsten worde gewaakt.

Art. 121. Geen gezagvoerend of ander ambtenaar, hetzij Europees of Inlander, van welken rang ook, mag zich eenige meerdere of andere inkomsten toe eigenen, dan hem bij de wetten en uitdrukkelijke bepalingen zijn toegekend. Zij zullen zich ook bepaaldelijk onthouden van het aannemen van eenige belooningen, gaven, giften of van toezegginen van dezelve tot het geven of verkrijgen van eenig ambt, of tot het doen of laten van het geen zij in hunne ambtsbetrekkingen verpligt zijn te laten of te doen. Het aannemen of doen beloven, zoo wel als het geven van of het beloonen met geschenken, wordt bijzonderlijk verboden aan zoodanige ambtenaren, die tot elkander in onmiddelijke betrekking van gebied en ondergeschiktheid staan.—Alle deze bepalingen zijn ook toepasselijk op der ambtenaren vrouwen, kinderen en huisgenooten; zullende de genen, welke in overtreding hiervan gehandeld hebben, buiten de hierna te melden straffen, nog beboet worden voor de drie dubbelde waarde van het genotene. Geen gezagvoerend of ander ambtenaar, dan die daarvan bij eene openbare acte worden uitgezonderd, zal eenigen handel mogen drijven of aandeel hebben in eenige commerciele speculatien, hoe ook genaamd, het zij voor eigen rekening, het zij als zaakgelastigde van anderen.

Alle civiele ambtenaren zullen bij de aanvaarding hunner betrekkingen in handen van den Gouverneur Generaal in Rade, of van wien daartoe gemagtigd wordt, den eed van trouw en zuivering moeten afleggen.

En zullen alle degenen, die bevonden worden, onder welk voorwendsel ook, tegen de vorenstaande bepalingen te hebben gehandeld, niet alleen de facto van hunne ambtsbetrekkingen vervallen zijn, maar bovendien verklaard en in de openbare nieuwspapieren bekend gesteld worden als ombekwaam om immer weder den lande te dienen, en wijders aan den gewonen regter overgegeven, om, naar de mate van het begane misdrijf, volgens alle gestrengheid der wetten, te worden gestraft.

Art. 122. Geene spillagien, mingewigten, overwigten of eenige andere zijdelingsche winsten, zijn in het algemeen geoorloofd.

Er kunnen nogtans eenige spillagien worden toegestaan aan de zoodanigen, die bewijzen kunnen, dat het verlies werkelijk buiten hunne schuld ontstaan is; en zullen ten deze provisioneel van toepassing worden gemaakt de bepalingen, voorkomende in het, bij besluit van den Kommissaris Generaal van den 7den mei 1827 no. 18, gearresteerd reglement.

Art. 123. De vaart en handel op en van geheel Nederlandsch Indië, is vrij en open voor alle volken, met welke het Koningrijk der Nederlanden in vriendschap leeft.

De *Moluksche* eilanden blijven hiervan provisioneel uitgezonderd, zoo lang het Nederlandsch Gouvernement raadzaam zal oordeelen, den alleenhandel in specerijen aan zich te houden.

Art. 124. Met de schepen, die alzoo toegelaten worden, mogen alle soorten van goederen en handelwaren worden aangevoerd, voor zoo verre zij niet bij bijzondere wetten of verordeningen zijn verboden.

Omtrent den invoer en de verhandeling dier goederen moeten de schippers, eigenaren of geconsigneerden zich aan de bestaande of nog nader vasttestellen bepalingen onderwerpen.

De Indische Regering draagt zorg, dat door soortgelijke bepalingen, zoo min mogelijk, eenige belemmering aan den handel worde toegebragt.

Art. 125. De handel op het Rijk van *Japan* wordt, nog provisioneel, ten voordeele van den lande gedreven.

Art. 126. De voortbrengselen, welke het eigendom van den lande zijn, worden gebruikt tot de algemeene huishoudelijke behoefte in Indie of op hoog gezag verkocht. Deze verkoop zal op zoodanige wijze plaats vinden, als naar den aard der producten en omstandigheden, in het meeste belang van den lande, zal bevonden worden te behooren.

Art. 127. De bepalingen van het voorgaande artikel zijn insgelijks op de Gouvernements specerijen toepasselijk,

en zal ook de verkoop en de vervoer van dat product kunnen worden geregeld, zoo als bij voorkomende gelegenheid het doelmatigst zal worden geoordeeld.

Art. 128. De Indische Regering is verpligt de naauwkeurige uitvoering van de vorenstaande bepalingen te verzekeren.

2°. enz.

En zal afschrift dezes worden verleend aan den Luitenant Gouverneur Generaal in Rade, ter executie; zullende de inhoud in het staatsblad, alsmede in de Bataviasche courant, worden geïnsereerd.

BUITENZORG, *30 augustus 1827.*
LD. Burggraaf DU BUS DE GISIGNIES.

Door Zijne Excellentie den Kommissaris Generaal zijn de volgende benoemingen gedaan:

CIVIEL DEPARTEMENT.

Tot zoutpakhuismeester van het hoofd-depôt te Tanara, *J. Boshouwer*, thans opziener der landelijke inkomsten van de 3de klasse in de afdeeling Anjer, residentie Bantam.

ONTSLAGEN.

De opziener bij de zoutpannen te Tanara, *J. C. A. Anfrij.*

MILITAIR DEPARTEMENT.

ONTSLAGEN.

De tweede luitenant kwartiermeester *M. Schmeling.*

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, *den 19den mei.*

De kamer der gedeputeerden vervolgt de beraadslagingen over de bijzondere deelen van het budjet.

De minister voor de geestelijke aangelegenheden en het openbaar onderwijs, de bisschop *Fraissinous*, heeft het gestoelte beklommen, ten einde, bij gelegenheid van de overweging der kosten voor den openbaren eerdienst, de fransche geestelijkheid tegen de lasteringen, aan welke zij steeds is bloot gesteld, te verdedigen, en de natie gerust te stellen tegen het toenemend aantal der vrouwen kloosters, waarvan zoo dikwerf in de openbare dagbladen wordt gewaagd. — Hij verzekerde, dat van dit aantal vereenigingen, hetwelk op 2600 konde worden geschat, slechts 600 gedurende de dertien jaren, welke het herstel van het wettig gezag hier te lande zijn gevolgd, zijn opgerigt.

Hij heeft zich in het breede verklaard omtrent de bijzonderheid, dat het opperbestuur over de geestelijke aangelegenheden zoo wel als over het openbaar onderwijs aan eenen geestelijke is opgedragen, en getracht aan te toonen, dat men desniettegenstaande geen gevaar loopt, om den invloed van het hof van Rome in de aangelegenheden des Rijks de overhand te zien behouden. — *Hij* erkende volgaarne, dat het de eerste pligt was van een geestelijke, om voor het behoud van den godsdienst, in alle hare zuiverheid, te waken, maar hij meende, dat een geestelijke niettemin een goed burger konde zijn en blijven. Hij oordeelde, dat men de geestelijkheid ten onregte van onverdraagzaamheid beschuldigde, en dat men, onder dien dekmantel, de thans bestaande constitutionele orde van zaken te hulp wilde roepen, om dezen stand gewelddadig te onderdrukken. Hij verdedigde de geestelijkheid tegen de beschuldiging, als of zij het openbaar onderwijs wilde belemmeren, en verzekerde, dat het van de vroegste tijden af aan eene grondstelling was geweest van de kerk, om het onderwijs te bevorderen.

Het kwam hem voor, dat de eed van gehoorzaamheid aan den Heiligen Stoel in geestelijke zaken, welke ieder bisschop, bij zijne consecratie, aflegt, dezen geenszins in de uitoefening van zijne burgerlijke pligten kan hinderen, daar die eed tevens de bepaling bevat, dat door denzelven niets kan worden verkort aan de gehoorzaamheid, welke de eed-aflegger aan zijnen wettigen vorst en deszelfs wettige opvolgers verschuldigd is. — Hij merkte aan, dat *Bossuet*, ondanks dezen eed van gehoorzaamheid, de verklaring van 1682, betreffende de vrijheden van de gallicaansche Kerk, had opgemaakt en geteekend; dat men ten allen tijde de afscheiding tusschen de geestelijke en burgerlijke verpligtingen had erkend, en dat nog onlangs de Kerk van Ierland een merkwaardig voorbeeld had gegeven, met in het aanzien der geheele wereld hare onafhankelijkheid te verklaren.

De prelaat heeft zich echter bij deze gelegenheid beklaagd over de drift van eene te vurige jeugd, welker verstand door gebrek aan ondervinding wordt beneveld, en heeft dezelve op het regte pad trachten terug te brengen, met haar te verzekeren, dat niemand er aan denkt, om op het tegenwoordig Frankrijk de instellingen der dertiende eeuw toetepassen, en dat het dwaasheid zoude zijn, om pogingen aantewenden, ten einde de tegenwoordige beschaving te doen teruggaan.

De generaal *Sebastiani* heeft den minister beantwoord, en gemeend, dat een prelaat te zeer aan den invloed van den Heiligen Stoel blijft onderworpen, om in eenig openbaar bestuur te kunnen optreden met die onafhankelijkheid, welke het nationaal belang vordert. Hij heeft verder betoogd, dat de beschuldigingen tegen een deel der geestelijkheid niet geheel ongegrond zijn, en heeft bij die gelegenheid melding gemaakt van de staatkundige onderwerpen, welke in zekere welbekende mandamenten zijn behandeld; mandamenten, welke, ofschoon zij door den staatsraad zijn afgekeurd, niet hebben belet, dat derzelver stellers van de zijde van het bestuur op de vleijendste wijze zijn onderscheiden. Hij oordeelde, dat deze zonderlinge tegenstrijdigheid elk welgezind burger moest ontrusten, en meende tevens, dat de steeds toenemende vervolging en verbanning van het onderling onderwijs een genoegzaam blijk opleverde, dat de beschuldiging, als of de geestelijkheid de verbreiding van kennis onder de menigte niet bevorderde, niet geheel ongegrond was.

De heer *Constant* heeft zich beklaagd over de maatregelen van het bestuur, waarbij van lieverlede alle de belijders van den protestantschen godsdienst van het openbaar onderwijs worden verwijderd, en aan deze belijders het houden van schoolen wordt moeijelijk gemaakt. Hij meende, dat het ministerie alleen om de leus den beroemden *Cuvier* in den raad van het onderwijs behield, maar dat de belangen zijner geloofsgenooten niettemin werden verzuimd of verkort. Hij trad in verscheidene bijzonderheden, ten bewijze van een en ander, toen een der protestantsche leden der vergadering hem toevoegde, dat de protestanten zich niet beklaagden en zich niet te beklagen hadden. De spreker heeft denzelven geantwoord, dat zijn bijzonder gevoelen hier weinig afdeed, maar dat hij van tien, ja van twintig verschillende kanten klagten had ontvangen, dat men de protestanten niet in massa, maar zachtkens en stuksgewijze allen invloed op het onderwijs benam.

De spreker heeft teveus de studerende jeugd dezer hoofdstad pogen te verdedigen, en heeft aangemerkt, dat de verachting, welke het hoog bestuur voor de verdienste van geleerde genootschappen koesterde, haar jeugdig bloed had verhit, en dat men, in stede van haar door zachte middelen te regt te brengen, hare driften nog meer had doen opwekken door laaghartige spionnen, ten einde ten slotte de gestrengheid der gewapende magt ten haren aanzien te kunnen ontwikkelen. Ten bewijze van dit een en ander toonde hij zekere papieren, welke de studenten hadden gevonden bij een der genen, die hen tot wederspannigheid aanmoedigde, en uit welke bleek dat de man een bediende was der politie.

Deze omstandigheid heeft een niet gering gemor te weeg gebragt; — de ministerielen verlangden van den spreker te weten, of uit de papieren bleek, dat de houder gelast was geworden om der jonge lieden driften gaande te maken, doch de spreker meende, dat men dergelijken last geenszins in geschrifte gaf, en dat het genoeg was, dat een man, die de menigte tot tegenstand aanmoedigde, bleek tot de polietie te behooren.

De minister *de Corbières* heeft de verkeerdheden der jeugd alleen op rekening gesteld van de staatkundige denkwijze der liberale oppositie in de vergadering der gedeputeerden, en gemeend, dat, indien men zulk eenen provocateur op heeter daad had betrapt, men hem naar een kommissaris van policie had moeten geleiden, maar geenszins de bij denzelven gevonden papieren op de tribune brengen, en alzoo de jeugd tot nieuwe verkeerdheden verleiden.

De heer *Constant* heeft willen antwoorden, doch de ministerielen hebben hem dit pogen te beletten. Na een hartelijk woord te hebben gezegd over de onderdrukking van de meerderheid, en de wanorde, die daaruit ontstond, is hij echter aan het woord gekomen en heeft hij te kennen gegeven, dat, toen hem die papieren gebragt werden, het te laat was, om dat geen te doen, hetwelk in dezen was verzuimd, maar dat hij niettemin, en zonder iemand te willen aanklagen, gebruik van dezelve heeft meenen te mogen maken, ten einde den waren stand van zaken te doen kennen. [De spreker is naderhand bij den regter ter instructie geroepen, ten einde denzelven de genoemde papieren te overhandigen.]

De minister *de Peyronnet* heeft den agent der policie in zijne bescherming genomen en heeft aangemerkt, dat het eerst nog bewezen moet worden, dat dezelve de jonge lieden tot wederspannigheid heeft aangemaand, maar dat het zeker is, dat de jonge lieden dien man wederregtelijk en misdadig hebben aangetast, beroofd en mishandeld.

De heer *Cuvier* heeft den heer *Constant* ten aanzien van zijne klagt wegens de protestantsche schoolen beantwoord, en gezegd, dat deze kerken en schoolen nimmer in beteren toestand zijn geweest, dan thans; en dat bij de protestantsche theologische faculteit te Montauban theses worden verdedigd, die aan deze kerken geenen minderen luister beloven, dan met welken zij voor het intrekken van het edict van Nantes waren bekleed.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, *den 19den mei.*

Ingevolge de thans getroffene inrigtingen kan een reiziger zich van Hamburg, binnen zes en een halven dag, met postrijtuigen, naar Weenen begeven, voor ruim 43 th. en zich inmiddels 15 uren in Berlijn, drie uren in Dresden en 9 uren in Praag ophouden. Van Weenen begeeft men zich in 5 dagen, over Triest, Venetie, Bologne en Ancona, voor 79 fl., naar Rome.

NEDERLANDEN.

BRUSSEL, *den 21sten mei.*

Bij de tentoonstelling der schilderijen ter dezer stede zijn voor de geschiedkundige de prijzen toegewezen aan de stukken van de heeren *de Coene* en *Saligo*, het accessit aan de stukken der heeren *van Laethem* en *Hazeleer* den zoon; — voor de landschappen de prijs aan het stuk van den heer *Delvaux*, het accessit aan de stukken der heeren *Michaelis* en *de Tramazure*.

SCHEEPSBERIGTEN.

BATAVIA.

Aangekomen.

Oct. 24—Zr. Ms. brik *Dourga*, 2de luitenant ter zee Stuart, van Soerabaija den 18den october, passagier: de heer Rabe.

Oct. 25—schip *Mastora*, L. Pfluger, van Indramaijoe den 23sten october, passagiers: luit.-adjudant van Straceelen en kind, mevrouw Buijn en kinderen.—Zr. Ms. fregat *Bellona*, kapitein ter zee H. M. Dibbetz, van Samarang den 21sten dito, passagiers: mevrouw Bisschoff en familie. — schoener *Helen*, F. W. Whittle, van Padang den 13den dito, passagier: de heer Daij.

Vertrokken.

Oct. 25—schip *Neerlands Koning*, K. Schinkel, naar Rotterdam.—brik *Le de Kock*, E. den Duijts, naar Antwerpen. — brik *Golck*, Oosman, naar Tagal.

Oct. 26—Zr. Ms. brik *Dourga*, 2de luitenant ter zee Stuart, koersstellende om de noord.

(*Het vervolg in het tweede Bijvoegsel.*)

Tweede Bijvoegsel der Bataviasche Courant.

ZATURDAG, den 27sten october 1827.

Schepen liggende ter reede.

Zr. Ms. fregatten *Melampus*, *Bellona*: schepen Augustin, Schoon Verbond, Mastora, Vasco de Gama, Diederika, Recovrij, brikken Neerlands Kroonprinses, De Jonge Casparis, Indramaijoe, Boeang Bessie, Kalimaas; schoeners Susanna, Rembang, Helen.—Eng. schepen Orpheus, Cygnet; brikken Oscar, Dragon, Catharina.—Amerik. schepen Derbij, Nile, Augusta.

SAMARANG.

Aangekomen.

Oct. 19—Zr. Ms. korvet *Zwaluw*, luitenant der 2de klasse J. Boerhaven, van Pontianak, met Zr. Ms. troepen.

Vertrokken.

Oct. 20—brik *Margaretha*, C. Antheaume, naar Soerabaija.—kotter *Dolphijn*, R. Hallam, naar dito.

SOERABAIJA.

Aangekomen.

Oct. 18—schip *Thalia*, H Hooper, van Passaroeang den 18den october, passagiers: de heeren F. B. Hofland en J. A. Wiederhold.

Vertrokken.

Oct. 18—schip *Bantiar*, P. F. Livingston, naar Amboina, passagiers: de heeren Twijsel en Oostroskij.

Oct. 20—schip *Thalia*, H. Hooper, naar Sinkapoer, passagiers: de heeren F. B. Hofland en J. A. Wiederhold.

Schepen liggende ter reede.

Zr. Ms. fregat *Dageraad*: brik *Haaij*; schoeners *Pollux*, *Johanna*; schepen Fatalkair, Delphine, Esperance, De Maas, Aurora; brikken Harriet, Experiment, De Hoop, A. B. C.

ADVERTENTIEN.

De Kommissie voor de Likwidatie van den Nederlandsch Indischen Achterstand, op zaturdag den 27sten dezer, ter gewone plaats en tijd, zullende vaceren, zoo wordt hiervan bij deze aan het belanghebbend publiek kennis gegeven.

Namens de kommissie voornoemd.
De Secretaris,
DE VIRIEU.

BATAVIA,
24 october 1827.

—De waarnemend Directeur van 's Lands Producten en Civiele Magazijnen maakt mits deze bekend, dat op den 29sten november aanstaande, te Riouw, voor rekening van het Gouvernement, een openbare verkoop, zonder reserve, zal plaats hebben, van eene partij van 133 stuks *Bintanger Masthouten*, aldaar liggende.

BATAVIA,
den 24sten oct. 1827.
De waarnd. Directeur voornd.
J. C. REIJNST.

—Eenigen reparatien aan de Jassembrug, gelegen over de groote rivier nabij de Buiten-kerk, zullende plaats hebben, zoo maakt de ondergeteekende mits deze bekend, dat dezelve tot dat einde voor de passage met rijtuigen en paarden, van maandag den 29sten dezer aanstaande, voor eenige dagen zal gesloten worden; kunnende intusschen worden gebruik gemaakt van de brug bij de voormalige Rotterdammerpoort.

De Resident van Batavia,
Bij absentie,
De Secretaris,
VAN CATTENBURCH.

BATAVIA,
den 25sten october 1827.

—De Resident van Samarang brengt bij deze ter kennis van alle eigenaren van vaste en onroerende goederen, in die Residentie gelegen, dat de belasting van het 1 percent op de getaxeerde waarde van dezelve, over het 2de halfjaar van 1827, in de maand november aanstaande, overeenkomstig art. 49 en 50 der bij publikatie van den 28 januari 1823 gearresteerde ordonnancie op het middel van verponding, ten kantore van hem Resident, waarnemend kollecteur der landelijke inkomsten, moet worden betaald, ten welken einde aldaar dagelijks zal worden gevaceerd, van des morgens *acht* tot des middags *twaalf* ure, zon- en feestdagen, en de laatste dag van de maand november uitgezonderd.

SAMARANG,
den 15den oct. 1827.
De Resident voornoemd,
VAN LAWICK VAN PABST.

—De Resident van Kadoe, als daartoe door den Directeur van 's Lands Producten en Civiele Magazijnen, bij missive van den 6den dezer no. 510 geautoriseerd, maakt bij deze bekend, dat op den 10den november aanstaande, op zijn bureau, inschrijvings billetten zullen worden ontvangen, voor de leverantie, gedurende het jaar 1828, van de natenoemen artikelen, als:

Brood.	Melk.
Versch vleesch.	Lamp-olie.
Volwassen hoenders.	Versche klapper-olie.
Suiker.	Inlandsche azijn.
Sagoe.	Brandhout.
Eijeren.	Doodkisten.
Thee.	Rations fourage, bestaande uit 6½ pond gras en 3 pond padie

onder voorwaarde, dat deze artikelen, zonder tusschenkomst van de civiele pakhuizen, onmiddelijk door den leverancier zullen bezorgd worden, ter plaatse waar zij benoodigd zijn.

MAGELANG,
den 20sten october 1827.
De Resident voornoemd,
VALCK.

VASTGESTELDE PRIJZEN.

	BATAVIA.		SAMARANG.		SOERABAIJA.	
	guld.	*cents.*	*guld*	*cents.*	*guld.*	*cents.*
Tarwen brood de 14 oncen.	„	25	„	30	„	37½
Varkens-vleesch het katje.	„	26½	„	50	„	32
Ossen-vleesch het pond. . .	„	20	„	16	„	16

MARKTPRIJZEN.

	BATAVIA.		SAMARANG.		SOERABAIJA.	
	guld.	*cents.*	*guld.*	*cents.*	*guld.*	*cents.*
Klapper-olie per takker of 33 bottels.	6	50	8	58	5	50
Katjang-olie dito dito. . .	5	„	7	26	5	50
Dempel-olie per pikel. . .	„	„	25	„	26	„
Rijst per koijang.	90 à 100	„	100	„	90	„
Idem per gantang.	„	45 à 50	„	47	„	25
Brandhout de vadem van 18 voeten op 6	10	„	12	„	10	„

EDICTALE CITATIEN. 1

Pro Justitia.

Alzoo de Raad van Justitie te Samarang, op het daartoe door den fiskaal R. O. bij denzelven Raad, gedaan verzoek, heeft verleend het tweede defaut en ten profijte regtens admissie tot het doen eener derde citatie ex superabondantie, bij edicte *ad valvas curiæ*, tegen woensdag den 21sten november eerstkomende, op en tegen allen en een iegelijk, die eenigen eigendom, actie of pretentie vermeenen te hebben op een voor eenigen tijd door de politie te Soerakarta aangehouden schimmelpaard, dat zonder eenig toevoorzigt rondliep en waarvoor zich geen eigenaar opdeed en welk paard bij publieke veiling op den 27sten juni jl., door den vendumeester aldaar aan den meestbiedenden is verkocht, waarvan de verkoop, na decortatie der procentos en verdere ongelden, zuiver heeft gerendeerd eene somma van acht en vijftig guldens en veertig cents;

Zoo is het, dat ik ondergeteekende, tweede deurwaarder en gezworen exploiteur bij den Raad van Justitie voornoemd, bij deze voor de derde maal dagvaard allen en een iegelijk, die zich tot dezelve som van acht en vijftig guldens en veertig cents, zijnde het zuiver provenu van het hier boven gemelde paard, mogt geregtigd achten, om op woensdag, die zijn zal den 21sten november 1827, des morgens te half acht ure precies, het zij in persoon, dan wel bij gemagtigden, ter openbare rol van gemelden raad te compareren, ten einde het tweede defaut te purgeren, de kosten van dien te refunderen, en als nog te hooren refereren aan den ingediende eisch en stukken, alsmede te zien dienen van intendith, sub pœne tegen de nalatigen of non- comparanten, dat zij zullen worden verklaard van hun regt en pretentie te zijn verstoken, en hun deswege zal worden opgelegd een eeuwig stilzwijgen.

Aldus gedaan, gepubliceerd en geaffieheerd, van de puije van het raadhuis te Samarang, den 15den october 1827.

De tweede deurw. en gezw. expl. voornd.
A. PIJL. 1

—Alzoo, op het daartoe gedaan verzoek door den alhier wonende *W. C. Berkhoist*, als generale gemagtigde van *W. L. Beurlin*, kolonel kommandant der 3de groote militaire afdeeling alhier, door den Raad van Justitie te Soerabaija, is verleend rekest civiel met committimus naar de rol, om alsnog, deszelfs actie en pretentie ten laste van den insolventen boedel van wijlen *R. H. Cateau van Rosenvelt* te mogen indienen;

Zoo is het, dat ik *Dirk Swart*, eerste deurwaarder en gezworen exploiteur bij den Raad van Justitie voornoemd, dagvaard alle bekende en onbekende crediteuren in den boedel van wijlen *R. H. Cateau van Rosenvelt* voornoemd, om des verkiezende te compareren, dan wel gemagtigden te zenden, ter openbare rolle van den Raad van Justitie alhier, op woensdag die zijn zal den 14den november 1827, des morgens te half acht ure precies, ten einde te hooren verzoeken interrinement op het bekomen rekest civiel, en daar na te zien dienen van zoodanige actie en pretentie, als hij *W. C. Berkhoist* q. q. *W. L. Beurlin*, ten laste van welmelden insolventen boedel zal vermeenen te behooren, dezelve des noods te debateren, en daarna voorts te procederen als naar regten.

Aldus gedaan, gepubliceerd en geafficheerd, na voorgaanden klokslag, van de puije van het raadhuis te Soerabaija, den 26den october 1827.

De eerste deurw. en gezw. exploit. bij den Raad van Justitie voornd.
D. SWART.

VENDU DEPARTEMENT.

Op maandag den 29sten october 1827.

Voor het huis van *J. L. Wattig*, op de Moorsche passer, van wagens, bendij's, paarden, meubelen, gouden zilverwerken, slaven, kantoorbehoeften, houten stellingen, madera, azijn, groene katjang, duigen, benevens eene verzameling uitgezochte boekwerken.

Voor een ieder te zien op zaturdag den 27sten dezer

En precies te elf ure.

Voor rekening van den chinees *Lie Peekho.*

Zeker erf, zijnde een gedeelte uit eene meerdere partij, bebouwd met een steenen huis met pannen gedekt, staande en gelegen binnen deze stad, aan de westzijde van de Ankerstraat, in het blok J, sub no. 42, bij de verponding geregistreerd onder no. 2569.

Op dingsdag den 30sten october 1827.

Voor het schoolgebouw op Weltevrede, voor rekening des boedels van wijlen *Boogaard*, van wagens, paarden, fraaije huismeubelen, lijfeigenen, eene uitgezochte verzameling van boeken volgens daarvan reeds rondgezonden catalogus, en andere goederen meer.

Op woensdag den 31sten october 1827.

Voor het huis van den heer Mr. *J. Bousquet*, op Rijswijk, voor rekening van *B. W. van Straten*, van paarden, wagens, bendij, huismeubelen, glaswerk en diverse japansche goederen, mede eene familie slaven, als: *Azor*, kok; *Selatrie*, huismeid en naaister, benevens hun zoon *Ponto*, staljongen; en eene slavenmeid genaamd *Klaartje*, zijnde kokkin, gebakmaakster en fijne naaister.

Op donderdag den 1sten november 1827.

Voor het negotiehuis van *R. Thornton*, op de Voorrei, van gambier, chitsen, zakdoeken, kousen, hoeden, messen, naalden, ijzerwerk, astralelampglazen, aardewerk, wagen en bendij tuigen en andere goederen meer.

En te 11 ure, het huis van wijlen *E. Duyvené*, staande op het Koningsplein.

Op vrijdag den 2den november 1827.

Voor het sterfhuis van wijlen den heer *Gavork Manuk*, op Molenvliet, van resterende huismeubelen, eene partij fijne lijwaden, twee cachemieren shawls, en eenige kistjes manilla cigaren.

En precies te 11 ure.

Voor rekening van *J. L.* en *M. P. Jurriaans.*

Zeker erf, bebouwd met een oude steenen pedak met pannen gedekt, staande en gelegen buiten deze stadspoort Rotterdam, in het oosterveld het 18de deel van het blok L, sub no. 75, bij de verponding doorl. onder no. 586.

Voor rekening van *L. Steitz.*

Zeker erf, bebouwd met een steenen woonhuis, kombuis, dispens, slavenvertrekken, paardenstal en wagenhuis, staande en gelegen buiten deze stads Nieuwpoortstraat, in de zuider Voorstad, in het oosterveld het 50ste deel van het blok L, sub no. 24, 69 en 70, bij de verponding doorloopende no. 2051.

Voor rekening van den onder curatelen staande *J. M. de Keyzer.*

Zekere tuin en stuk land, bebouwd met eenen steenen huis en bijgebouwen, voor afbraak, staande en gelegen tusschen de chinesche graven op Goenong Saharie, en de rivier de Soentar, volgens conditien ten dage der verkooping voor te lezen.

VERKOOP VAN GOEDEREN.

Publieke verkooping te Buitenzorg, op zaturdag den 27sten october 1827, voor het huis van den gewezen Resident van Buitenzorg, den heer Mr. *J. G. van Angelbeek*, van huismeubelen, enz.

—Op de vendutie van heden, zal mede verkocht worden: eenige goederen, wijlen *S. Vetter* toebehoorende.

BATAVIA, 25 *october 1827.*

—De vendutie der boeken van wijlen den heer *J. A. A. Boogaard*, vroeger bepaald op den 25sten october, is uitgesteld tot dingsdag den 30sten october.

—Uit de hand te koop, eene bekwame huis en kindermeid, aankomende koekebakster: te bevragen bij

DE LA RAMBELJE, *op Weltevrede.*

—In den loop der aanstaande maand, de dag en plaats nader te bepalen, zullen door de weeskamer te Batavia, als administrerende den boedel van wijlen den heer *G. Manuk*, eenige tot dien boedel gehoorende vastigheden verkocht worden, mitsgaders voor rekening van de fidei commissaire erfgenamen van wijlen den hoog edel gestr. heer *J. Siber*, eenige certificaten van den Nederlandsch Indischen Achterstand, en eindelijk voor rekening van *Abdul Latiep Achmat Soemang.*

No. 1. Zeker stuk tuin-, wei- en zaailand, genaamd Rawa Gelang, gelegen 3 à 4 uren gaans, zuidoostwaarts buiten deze stad, in het oosterveld het blok F, sub no 67.

No. 2. Zeker stuk tuinland, thans bebouwd met een nieuw makassersch huis van steen en planken, met pannen gedekt, staande en gelegen zuidwaarts buiten deze stadspoort Rotterdam, aan de zuidzijde van de Angiolsche vaart of in het oosterveld het 12de deel van het blok L, sub no. 1.

No. 3. Zeker stuk land, gelegen omtrent 3 uren gaans oostwaarts buiten deze stad in het oosterveld het blok F, sub no. 70.

No 4. Zeker stuk, wei- en zaailand, gelegen omtrent 3 uren gaans oostwaarts buiten deze stad in het oosterveld het blok F, sub no. 68.

No. 5. Zeker erf, bebouwd met een steenen huis, combuis, slavenvertrekken, paardenstal en wagenhuis, staande en gelegen binnen deze stad aan de westzijde van de groote rivier, in het blok B, sub no. 40 en 123.

Namens de Weeskamer.
BATAVIA, *De Secretaris,*
den 23sten oct. 1827. FOCQUIN.

—Aangebragt per het schip VASCO DE GAMA, kapitein *C. Versteys*, exquise wijn van *Suermondt*, jenever, boter, hammen, goudsche kazen, lijnolie, eau de cologne, modewaren, lijwaden, medicijnen, tabak, snuif en cigaren, aardewerk, enz., enz., bij

WATTENDORFF, HIPP en ZIMMERMAN.

NAGELATEN BOEDELS.

Die iets te vorderen hebben van of verschuldigd zijn aan den in de maand maart 1825 op Sumanap overledenen *Said Hassan Bin Hoesin Hindoean*, gelieven daarvan opgave of betaling te doen, binnen zes weken na dato dezer, aan

Den testamentairen executeur,
SCHEG HAMIDON BIN SALIM BAHAMIR.

SUMANAP, *den 19den october 1827.*

POST-KANTOREN.

BATAVIA.

Wordt ter kennis van het publiek gebragt, dat aan het postkantoor te Batavia, paketten voor brieven geopend zijn, om te worden verzonden:

naar	schip	kapitein
Amsterdam,	*Ned. schip Schoon Verbond*,	Kraijer.
Antwerpen,	*dito brik Veerlands Kroonprinses*,	Heijns.
Idem,	*Amerik. schip Dorvij*,	A. Putnam.
Rotterdam,	*dito dito Augusta*,	Giles.
Nederland,	*Eng. schip Orpheus*,	Duff.
Calcutta,	*dito dito Cygnet*,	Stephen.
Malakka,	*dito brik Catharina*,	Tan Tianhok.

BATAVIA, *De Postmeester,*
den 25sten oct. 1827. P. A. BIK.

VERTREKKENDE PERSONEN.

H. SCHWANER verlaat Java met verlof en wenscht vaarwel aan zijne vrienden en bekenden, van wien hij geen afscheid zal kunnen nemen.

JAPARA, *october 1827.*

VERTREKKENDE SCHEPEN.

FOR THE MAURITIUS OR NEW SOUTH WALES.

The British Snow OSCAR burthen 293 Tons, is now undergoing a thorough repair, and will be ready to take onboard Cargo in about 15 days. For freight or charter to either of the above places, apply to

BATAVIA, THO. BAIN & CO.
25th october 1827.

VERSCHILLENDE BEKENDMAKINGEN.

De ondergeteekende horlogiemaker, van Zwitserland, heeft de eer het publiek te berigten, dat hij zich alhier heeft gevestigd, en genegen is om alle soorten van werkzaamheden tot zijn vak betrekkelijk op zich te nemen, zoo als het herstellen van horlogien, pendules, speeldoosjes, speelende cachetten, enz., vleijende hij zich, door eene naauwkeurige en behoorlijke behandeling, het vertrouwen van het algemeen te verwerven.

CHAPARD, *hotel de Provence, op Molenvliet.*

TE BATAVIA TER LANDS DRUKKERIJ.